

**Badanie obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy
Unii Europejskiej na terenie Polski
w IV kwartale 2013 roku**

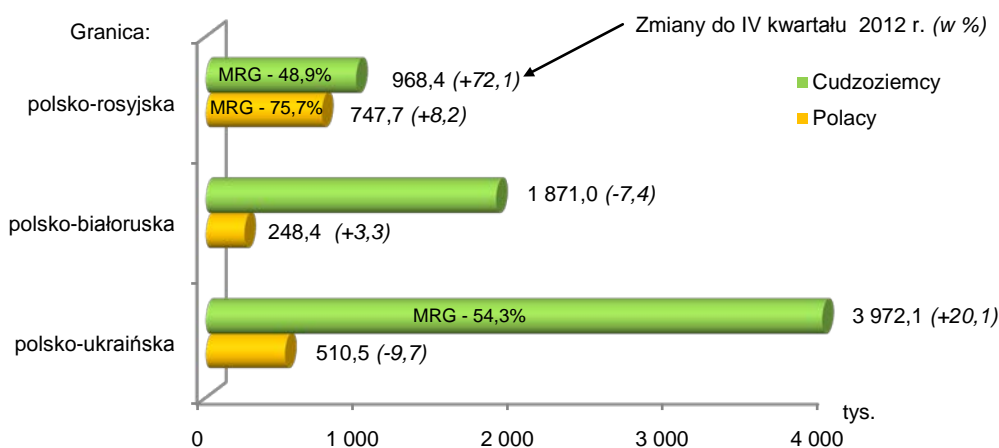
WYNIKI BADANIA

W 2013 r. zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski, według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, przekroczyło prawie 31,8 mln osób, z tego ponad 6,2 mln Polaków (o 12,2% więcej niż przed rokiem) i ponad 25,5 mln cudzoziemców (o 14,2% więcej niż w roku poprzednim). W IV kwartale 2013 r. odnotowano 8,3 mln przekroczeń granicy (o 5,2% mniej niż w kwartale poprzednim i o 12,6% więcej niż w analogicznym okresie 2012 r.), z tego:

- 6,8 mln cudzoziemców (o 3,9% mniej niż w III kwartale 2013 r. i o 15,6% więcej niż w IV kwartale 2012 r.),
- 1,5 mln Polaków (o 10,9% mniej niż w III kwartale 2013 r. i o 0,6% więcej niż w IV kwartale 2012 r.).

W IV kwartale 2013 r. najwięcej osób przekraczało granicę polsko-ukraińską (53,9% ogółu przekroczeń polskiego odcinka zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej), mniej granicę z Białorusią (25,5%) i granicę z Rosją (20,6%). Najwięcej odpraw Polaków odnotowano na granicy z Rosją (wykres 1).

Wykres 1. Ruch graniczny osób na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r.

Wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki granicy dominowali obywatele kraju sąsiadującego – i tak na granicy z Ukrainą w IV kwartale 2013 r. 97,5% stanowili obywatele Ukrainy, na granicy z Rosją 95,7% to obywatele Rosji, a na granicy z Białorusią 87,7% to obywatele Białorusi.

Zdecydowaną większość wśród osób przekraczających badaną granicę stanowili zmotoryzowani – 91,1% cudzoziemców i 95,2% Polaków. Osoby przekraczające granicę pieszo (Medyka i Białowieża) stanowiły 5,9% wśród cudzoziemców i 3,4% wśród Polaków, natomiast podróżujący koleją – odpowiednio 2,9% i 1,3%.

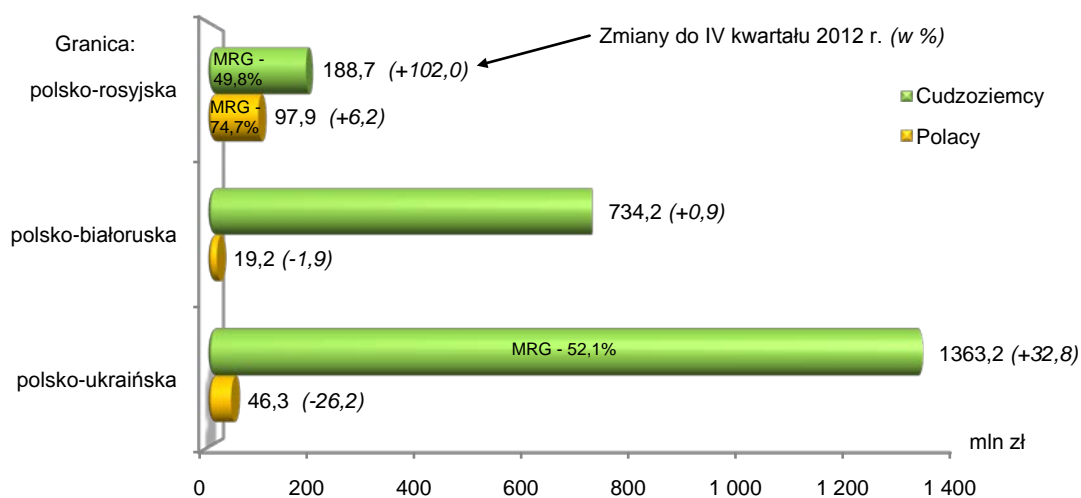
W IV kwartale 2013 r. jednodniowy pobyt w Polsce deklarowało 90,6% cudzoziemców objętych badaniem. Natomiast wśród Polaków deklarujący jednodniowy pobyt za granicą stanowili 95,3%.

Wyniki badania wskazują, że Kartę Polaka posiadało 11,6% cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską, 1,8% polsko-ukraińską, natomiast na granicy polsko-rosyjskiej odsetek ten był nieznaczny.

Wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą

Szacunkowa wartość zakupionych w Polsce towarów i usług przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w 2013 r. wyniosła 8 172,7 mln zł, natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków w tym okresie wyniosły 698,4 mln zł. Było to odpowiednio o 23,4% i 7,8% więcej niż w roku poprzednim. W IV kwartale 2013 r. wydatki cudzoziemców ukształtowały się na poziomie 2 286,1 mln zł, natomiast Polaków – 163,4 mln zł i w odniesieniu do analogicznego okresu 2012 r. były odpowiednio o 23,8% wyższe i 6,4% niższe. W stosunku do kwartału poprzedniego wydatki cudzoziemców były wyższe o 3,9%, a Polaków niższe o 13,0%.

Wykres 2. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r.

W IV kwartale 2013 r. najwięcej wydatków ponieśli cudzoziemcy przekraczający granicę z Ukrainą – 59,6% wydatków cudzoziemców, z Białorusią – 32,1%, natomiast z Rosją – 8,3%. Z kolei najwięcej wydatków ponieśli Polacy przekraczający granicę z Rosją – 59,9% wydatków Polaków, z Ukrainą – 28,3%, a z Białorusią – 11,8%. Struktura wydatków według odcinków granicy powiązana jest ze strukturą ruchu granicznego.

Dane o ruchu granicznym oraz wydatkach cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, którzy przekraczali zewnętrzną lądową granicę Unii Europejskiej w IV kwartale 2013 r. – według województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Ruch graniczny w tys. osób		Wydatki w mln zł		Średnie wydatki w zł	
	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy
Granica polsko-ukraińska						
Podkarpackie	2286,7	296,3	805,6	22,6	716	154
Lubelskie	1685,3	214,2	557,6	23,6	648	224
Granica polsko-białoruska						
Lubelskie	845,3	147,4	305,5	10,3	859	193
Podlaskie	1025,8	101,0	428,7	8,9	827	220
Granica polsko-rosyjska						
Warmińsko-mazurskie	968,4	747,7	188,7	97,9	395	260

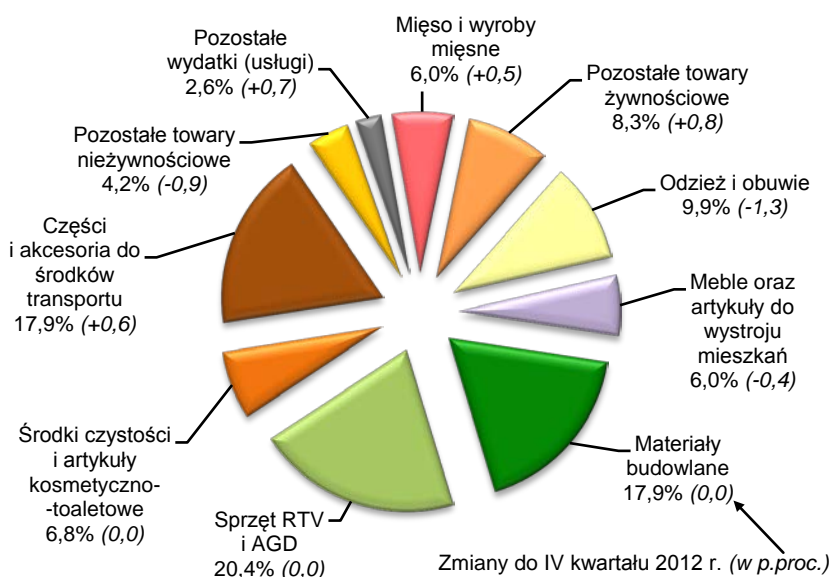
W IV kwartale 2013 r. przekraczający granicę polsko-ukraińską cudzoziemcy ponieśli w Polsce wydatki o 6,3% wyższe w porównaniu z poprzednim kwartałem, zaś Polacy za granicą o 35,4% niższe. W odniesieniu do analogicznego okresu 2012 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 32,8%, natomiast Polaków – o 26,2% niższe. Z kolei w przypadku granicy polsko-białoruskiej wydatki cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem były niższe o 3,6%, a Polaków – niższe o 4,1%. W porównaniu z IV kwartałem 2012 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 0,9%, a Polaków – o 1,9% niższe. W przypadku granicy z Rosją odnotowano wzrost wydatków cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem o 20,1%, a Polaków o 1,9%. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wydatki cudzoziemców były ponad dwukrotnie wyższe (o 102,0%), a Polaków wyższe o 6,2%.

Cudzoziemcy objęci badaniem w IV kwartale 2013 r. wydali na zakup towarów w Polsce 2 227,1 mln zł, co stanowiło 97,4% ogółu ich wydatków, z tego na towary nieżywnościowe przypadło 83,1%, a na towary żywnościowe 14,3%. Spośród artykułów nieżywnościowych największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszył się sprzęt RTV i AGD, części i akcesoria do środków transportu, materiały budowlane oraz odzież i obuwie. Natomiast z towarów żywnościowych najchętniej kupowano mięso i wyroby mięsne. Na usługi (głównie gastronomiczne i noclegi) przeznaczono 59,0 mln zł, co stanowiło 2,6% ogółu wydatków cudzoziemców.

Na poszczególnych odcinkach granicy występowało pewne zróżnicowanie w strukturze wydatków. Udział wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską na towary nieżywnościowe (odpowiednio 85,9% i 85,8%) był

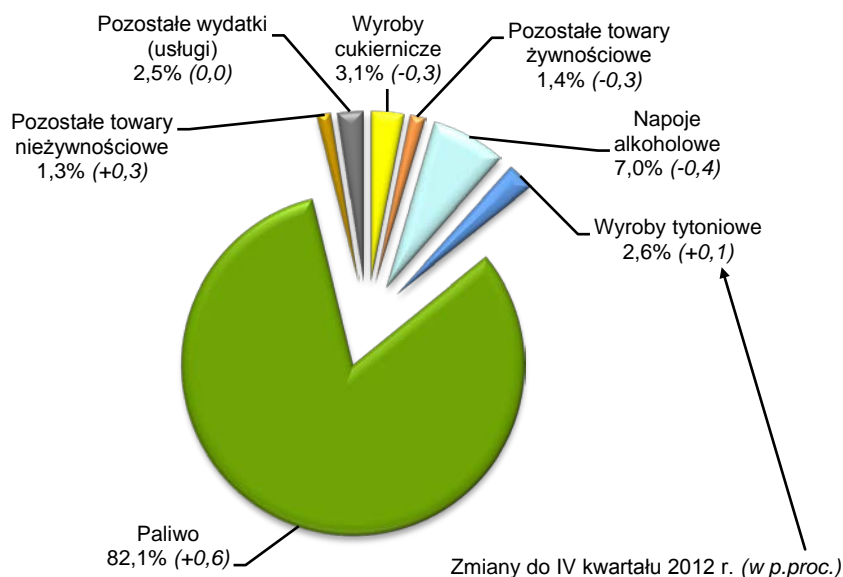
znacznie większy niż w przypadku granicy polsko-rosyjskiej (52,5%). Natomiast udział wydatków cudzoziemców na towary żywnościowe był większy w przypadku granicy z Rosją (35,7%) niż granicy z Ukrainą (12,5%) i Białorusią (12,2%). Jeśli zaś chodzi o udział usług w wydatkach cudzoziemców, to dla granicy z Rosją (11,8%) był znacznie wyższy niż z Białorusią (2,0%) i Ukrainą (1,6%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską najczęściej wydawali na materiały budowlane (25,9%), części i akcesoria do środków transportu (23,0%) oraz sprzęt RTV i AGD (18,1%). Z kolei wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską największym zainteresowaniem cieszył się sprzęt RTV i AGD (28,5% wydatków), odzież i obuwie (15,8%) oraz części i akcesoria do środków transportu (11,6%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską najczęściej wydali na odzież i obuwie (22,6%), mięso i wyroby mięsne (15,3%) oraz na usługi (11,8%), głównie gastronomiczne i noclegi.

Wykres 3. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r.

Polacy objęci badaniem w IV kwartale 2013 r. wydali na zakup towarów za granicą 159,3 mln zł, co stanowiło 97,5% wydatków Polaków. Na towary nieżywnościowe przypadło 83,4% ogółu wydatków (głównie na paliwo – 82,1%), a na towary żywnościowe – 4,5% (w tym większość na wyroby cukiernicze). Znaczący udział w strukturze wydatków miały również napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe. Na usługi Polacy wydali 4,1 mln zł, co stanowiło 2,5% ogółu ich wydatków. W przypadku granicy polsko-ukraińskiej udział wydatków poniesionych przez Polaków na towary żywnościowe (10,0%) oraz usługi (3,6%) był większy niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej (odpowiednio 2,7% i 0,8%) oraz polsko-rosyjskiej (2,2% i 2,3%), natomiast na paliwo (68,8%) mniejszy niż w przypadku granicy polsko-rosyjskiej (87,4%) i polsko-białoruskiej (87,0%).

Wykres 4. Struktura wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r.

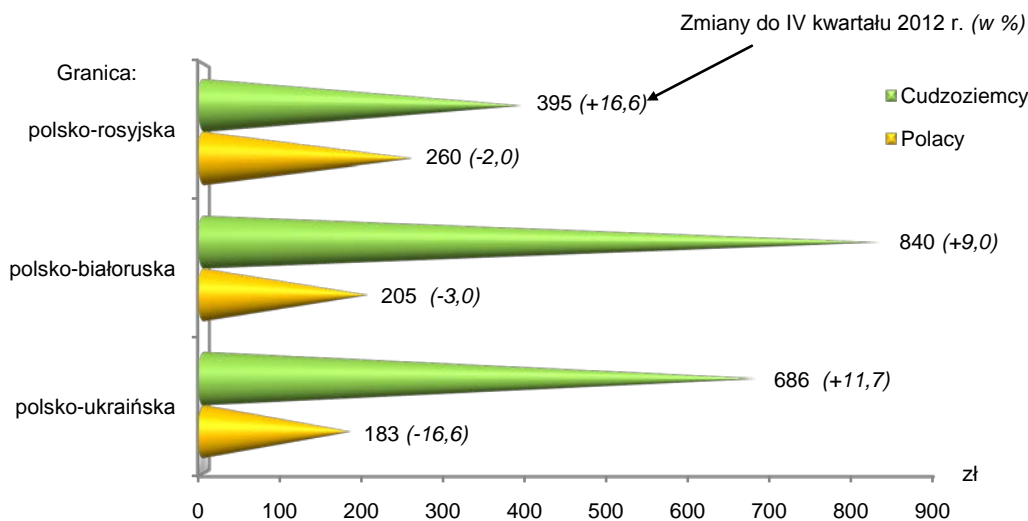

W IV kwartale 2013 r. cudzoziemcy ponieśli w Polsce wyższe wydatki, w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego, głównie na zakup produktów mleczarskich i tłuszczów jadalnych (o 50,8%); kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 35,5%); mięsa i wyrobów mięsnych (o 34,5%); sprzętu gospodarstwa domowego (o 32,3%); części i akcesoriów do środków transportu (o 28,3%) oraz produktów zbożowych i wyrobów cukierniczych (o 25,0%).

Polacy ponieśli za granicą wyższe wydatki w odniesieniu do IV kwartału 2012 r. na zakup odzieży i obuwia (o 45,2%) oraz warzyw, owoców i ich przetworów (o 16,9%). Mniej Polacy wydali m.in. na zakup kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 31,4%); części i akcesoriów do środków transportu (o 14,8%); wyrobów cukierniczych (o 13,1%); napojów alkoholowych (o 11,0%), a także mebli oraz artykułów do wystroju mieszkań (o 10,5%).

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez jednego cudzoziemca przekraczającego zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w IV kwartale 2013 r. ukształtowały się na poziomie 685 zł. Natomiast średnie wydatki poniesione za granicą przez jednego Polaka wyniosły 226 zł. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego średnie wydatki cudzoziemców były o 7,1% wyższe, a Polaków o 6,0% niższe. W IV kwartale 2013 r. cudzoziemiec przeciętnie wydał najwięcej na materiały budowlane oraz części i akcesoria do środków transportu – po 123 zł, artykuły radiowo-telewizyjne – 73 zł, odzież i obuwie – 68 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 67 zł oraz środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 46 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydał najwięcej na paliwo – 185 zł, napoje alkoholowe – 16 zł, wyroby cukiernicze – 7 zł oraz wyroby tytoniowe i usługi – po ok. 6 zł.

Wykres 5. Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r.

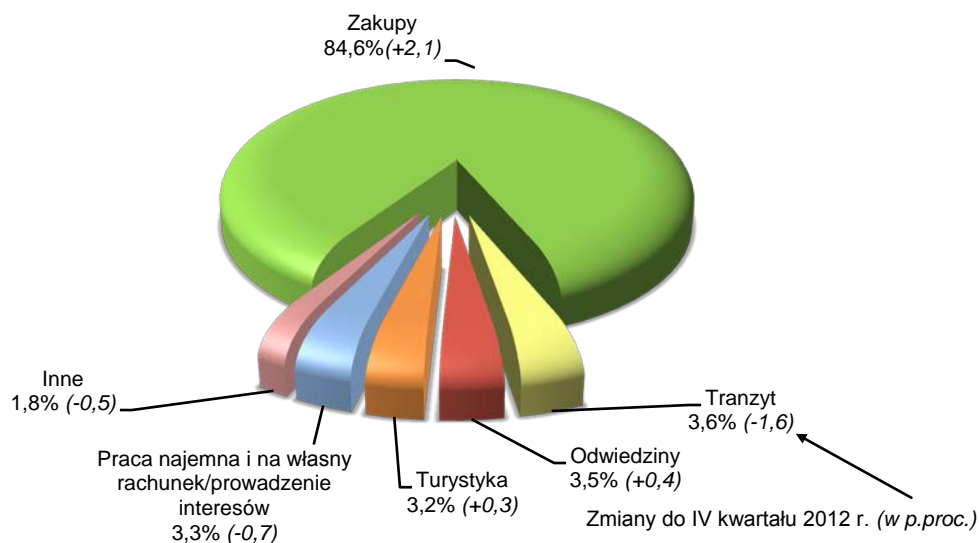

Cel wizyty i częstotliwość przekraczania granicy

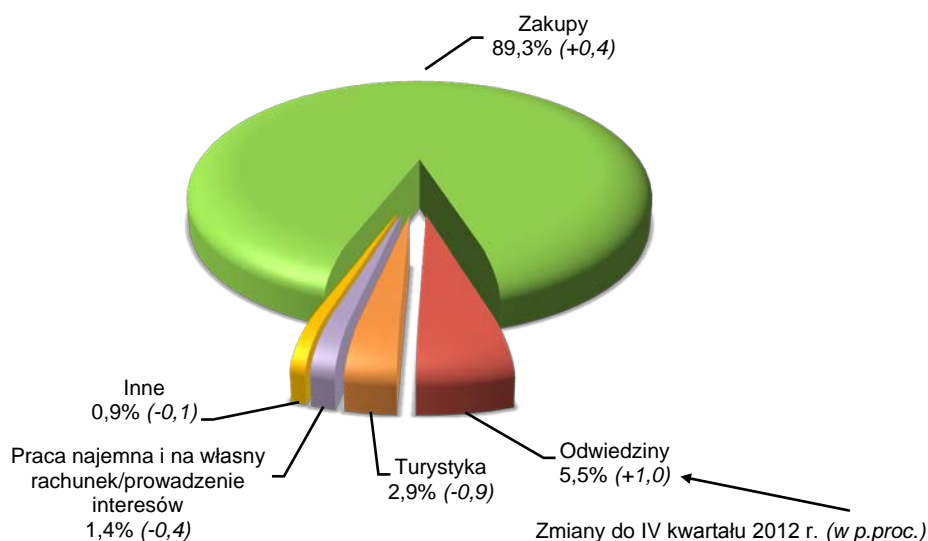
Najczęstszym celem przyjazdu cudzoziemców do Polski było dokonanie zakupów, następnie tranzyt, odwiedziny oraz praca i turystyka. Dokonanie zakupów było również dominującym celem wyjazdu za granicę deklarowanym przez Polaków, następnie odwiedziny, turystyka i praca.

Strukturę cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres 6. Struktura cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty w Polsce w IV kwartale 2013 r.

Wykres 7. Struktura Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu pobytu za granicą w IV kwartale 2013 r.

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r. ze względu na cel pobytu za granicą – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

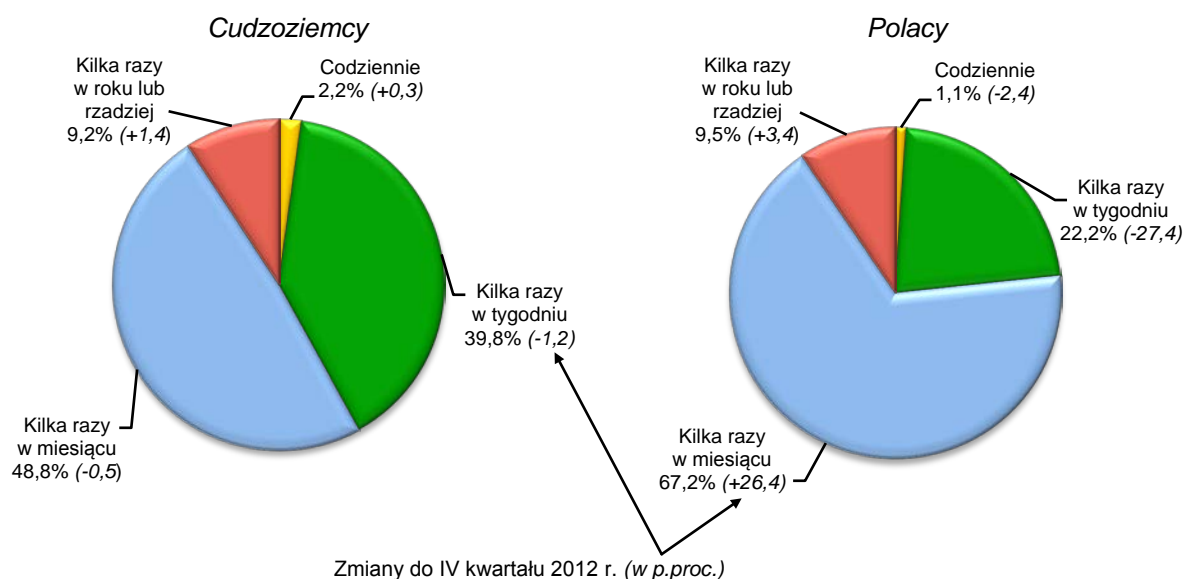
Wyszczególnienie a - cudzoziemcy b - Polacy		Ogółem	Zakupy	Turystyka	Praca najemna	Praca na własny rachunek/prowadzenie interesów	Odwiedziny	Tranzyt	Inne
Granica polsko-ukraińska	a	100,0	90,3	0,7	1,3	2,1	1,5	1,8	2,3
	b	100,0	90,3	1,8	0,7	0,7	4,5	x	2,0
Podkarpackie	a	100,0	90,5	1,0	1,2	1,8	1,5	1,6	2,4
	b	100,0	90,3	1,9	0,3	0,6	4,5	x	2,4
Lubelskie	a	100,0	90,0	0,4	1,4	2,4	1,4	2,1	2,3
	b	100,0	90,2	1,6	1,2	0,8	4,4	x	1,8
Granica polsko-białoruska	a	100,0	81,2	1,9	0,4	1,8	8,7	5,7	0,3
	b	100,0	67,5	3,2	0,2	2,1	26,2	x	0,8
Lubelskie	a	100,0	70,7	4,4	0,6	2,6	8,3	13,0	0,4
	b	100,0	81,7	5,7	0,0	0,3	11,6	x	0,7
Podlaskie	a	100,0	88,5	0,2	0,2	1,3	9,0	0,6	0,2
	b	100,0	49,0	0,0	0,5	4,6	45,2	x	0,7
Granica polsko-rosyjska	a	100,0	66,8	15,6	2,8	2,2	2,2	7,6	2,8
	b	100,0	94,0	3,7	0,4	0,7	1,1	x	0,1
Warmińsko-mazurskie	a	100,0	66,8	15,6	2,8	2,2	2,2	7,6	2,8
	b	100,0	94,0	3,7	0,4	0,7	1,1	x	0,1

Struktura cudzoziemców przekraczających granicę według celu wizyty w Polsce była wyraźnie odmienna na granicy polsko-rosyjskiej. Również na tym odcinku granicy największy udział stanowili cudzoziemcy podróżujący w celu dokonania zakupów, ale udział ten był mniejszy w przypadku granicy polsko-ukraińskiej i polsko-białoruskiej odpowiednio o 23,5 i o 14,4 p.proc. Przed rokiem różnice te wynosiły 40,7 i 35,0 p.proc. Z kolei znacznie wyższy był odsetek cudzoziemców przekraczających granicę z Rosją w celach turystycznych, tranzytu oraz związanych z pracą.

Struktura Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-rosyjską według celu pobytu za granicą była dość podobna, natomiast na granicy polsko-białoruskiej był znacznie niższy odsetek podróżujących w celu dokonania zakupów, a wyższy podróżujących w odwiedziny.

W IV kwartale 2013 r. najczęściej cudzoziemców objętych badaniem przekraczało granicę kilka razy w miesiącu (48,8%), następnie kilka razy w tygodniu (39,8%). Przed rokiem relacje te kształtowały się na zbliżonym poziomie. Wśród Polaków udział przekraczających granicę kilka razy w tygodniu stanowił 22,2%, a kilka razy w miesiącu – 67,2%, natomiast rok wcześniej relacje te wynosiły odpowiednio 49,6% i 40,8%.

Wykres 8. Struktura przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według częstotliwości przekraczania granicy w IV kwartale 2013 r.

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r. ze względu na częstotliwość jej przekraczania – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Cudzoziemcy					Polacy				
	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej
	w odsetkach									
Granica polsko-ukraińska	100,0	3,3	61,5	27,8	7,4	100,0	2,1	28,0	52,3	17,6
Podkarpackie	100,0	3,3	54,3	33,0	9,4	100,0	2,6	24,7	47,6	25,1
Lubelskie	100,0	3,4	71,0	21,0	4,7	100,0	1,4	32,6	58,8	7,1
Granica polsko-białoruska	100,0	0,0	2,5	87,3	10,2	100,0	0,2	4,8	85,4	9,7
Lubelskie	100,0	0,0	4,6	79,3	16,1	100,0	0,3	7,8	89,1	2,8
Podlaskie	100,0	0,1	1,0	92,8	6,2	100,0	0,0	0,8	80,5	18,7
Granica polsko-rosyjska ...	100,0	1,6	17,4	66,0	15,1	100,0	0,7	22,6	72,6	4,1
Warmińsko-mazurskie	100,0	1,6	17,4	66,0	15,1	100,0	0,7	22,6	72,6	4,1

Struktura cudzoziemców według częstotliwości przekraczania poszczególnych odcinków granicy była zróżnicowana. Na granicy z Ukrainą największy odsetek stanowiły

osoby przekraczające granicę kilka razy w tygodniu, natomiast w przypadku granicy z Białorusią i Rosją – kilka razy w miesiącu. Warto zaznaczyć, że w przypadku granicy polsko-rosyjskiej występował wyższy niż dla pozostałych odcinków granicy odsetek cudzoziemców podróżujących do Polski kilka razy w roku lub rzadziej. Wśród Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy dominowały osoby przekraczające granicę kilka razy w miesiącu.

Mały ruch graniczny

Mały ruch graniczny znacznie ułatwia regularne przekraczanie zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej przez osoby zamieszkujące strefę przygraniczną w celu pobytu w strefie po drugiej stronie granicy, m.in. ze względów społecznych, kulturalnych, rodzinnych lub ekonomicznych. Umowa o małym ruchu granicznym z Ukrainą weszła w życie 1 lipca 2009 r.¹, a z Rosją 27 lipca 2012 r.² W przypadku granicy polsko-ukraińskiej mały ruch graniczny (MRG) ma większe znaczenie dla obywateli Ukrainy niż Polski, gdyż Polacy mogą podróżować i przebywać na terytorium Ukrainy do 90 dni bez konieczności posiadania wiz. Z kolei wprowadzenie MRG na granicy z obwodem kaliningradzkim jest istotne dla obu stron. Poza tym, strefa małego ruchu granicznego przy granicy z Rosją jest wyjątkowa ze względu na swój obszar, gdyż sięga znacznie dalej niż 30 czy 50 km od granicy.³

Granica polsko-ukraińska

Na granicy polsko-ukraińskiej w ramach MRG w 2013 r. odnotowano 7,5 mln odpraw, tj. o 25,0% więcej niż w 2012 r. W IV kwartale 2013 r. odnotowano 2,2 mln odpraw,⁴ co stanowiło 54,3% przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców. W porównaniu z kwartałem poprzednim liczba przekroczeń granicy w ramach MRG była o 10,2% większa, a w stosunku do analogicznego okresu 2012 r. – o 29,2% większa. Najwięcej przekroczeń granicy przez cudzoziemców w ramach MRG w IV kwartale 2013 r. odnotowano na przejściu drogowym w Medyce (34,3% ogółu odpraw w ramach MRG na granicy polsko-ukraińskiej), gdzie obok ruchu zmotoryzowanych ma miejsce ruch pieszy.

¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (Dz.U nr 66, poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

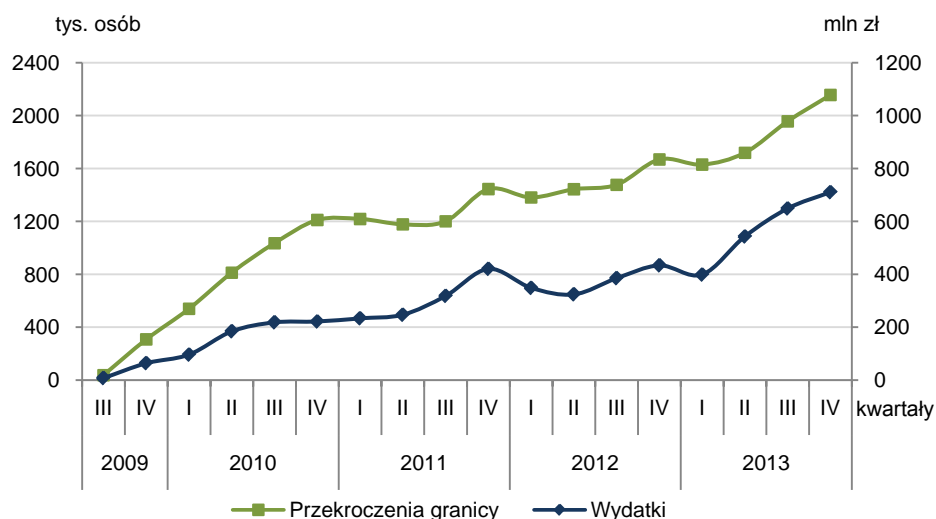
² Ustawa z dnia 16 marca 2012 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Moskwie dnia 14 grudnia 2011 r. (Dz.U z dnia 10 maja 2012 r., poz. 498).

³ Rozporządzenie nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające przepisy dotyczące małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich i zmieniające postanowienia Konwencji z Schengen (Dz.Urz. UE nr L 29 z dnia 3 lutego 2007 r.); Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1342/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (WE) nr 1931/2006 w odniesieniu do włączenia obwodu kaliningradzkiego i niektórych powiatów polskich do obszaru uznawanego za strefę przygraniczną (Dz.Urz. UE nr L 347 z dnia 30 grudnia 2011 r.).

⁴ Dane Komendy Głównej Straży Granicznej.

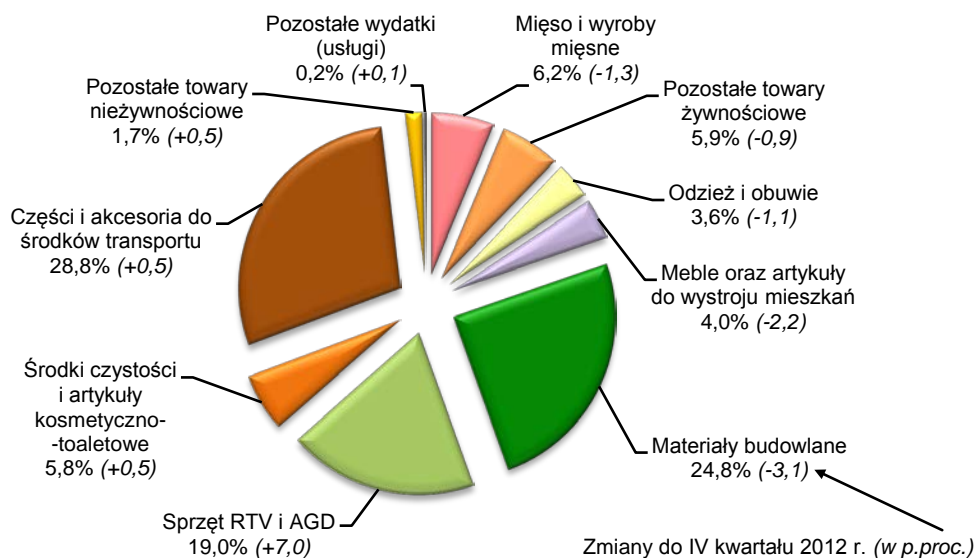
Jak wskazują wyniki badania, w ramach MRG większość cudzoziemców przekraczała granicę polsko-ukraińską kilka razy w tygodniu (71,9%), przekraczający granicę kilka razy w miesiącu stanowili 20,1%, zaś codziennie – 4,8%.

Wykres 9. Mały ruch graniczny oraz wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG

Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w IV kwartale 2013 r. wyniosła 710,3 mln zł, co stanowiło 52,1% wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską. Wydatki te były o 9,5% wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim, a w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 63,9% wyższe.

Wykres 10. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w IV kwartale 2013 r.

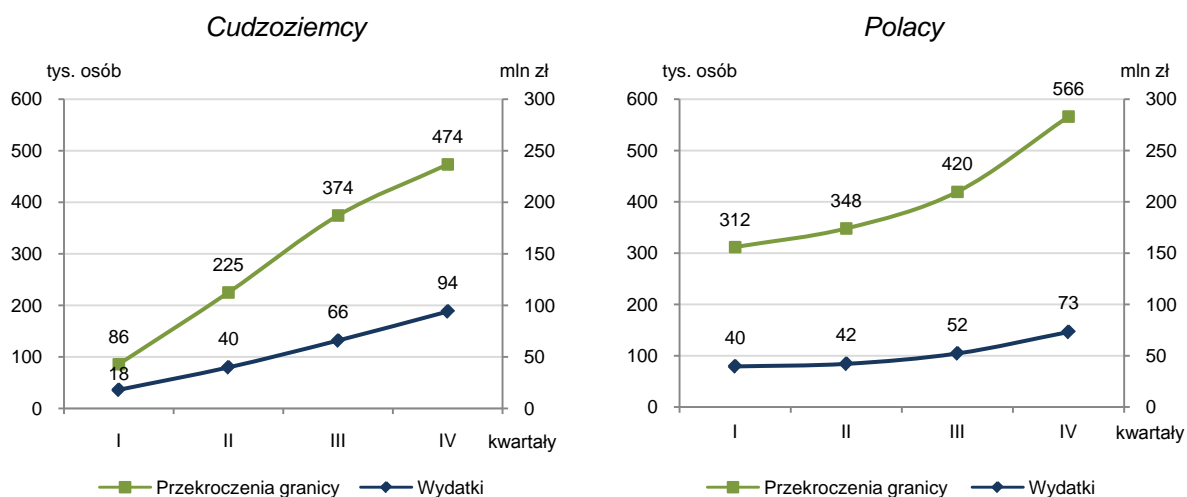
Średnie wydatki poniesione w Polsce przez jednego cudzoziemca przekraczającego granicę polsko-ukraińską w ramach MRG w IV kwartale 2013 r. wyniosły 661 zł. W odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wydatki te były o 27,3% wyższe, natomiast w porównaniu z poprzednim kwartałem utrzymały się na podobnym poziomie.

Granica polsko-rosyjska

Na granicy polsko-rosyjskiej w ramach małego ruchu granicznego w IV kwartale 2013 r. Straż Graniczna odnotowała 473,5 tys. odpraw cudzoziemców, tj. o 26,5% więcej niż w III kwartale 2013 r. W ramach MRG granicę tę przekroczyło także ok. 566 tys. Polaków,⁵ tj. o 35,0% więcej niż w kwartale poprzednim. Wśród przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców 48,9% stanowiły odprawy w ramach MRG, natomiast w przypadku Polaków – 75,7%.

Wśród cudzoziemców ponad połowę stanowili przekraczający granicę kilka razy w miesiącu (68,0%), a kilka razy w tygodniu – 21,2%. Podobnie wśród Polaków przekraczających granicę z Rosją w ramach MRG znaczny odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w miesiącu (76,9%) oraz kilka razy w tygodniu (19,0%).

Wykres 11. Mały ruch graniczny oraz wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz za granicą przez Polaków przekraczających granicę polsko-rosyjską w ramach MRG w 2013 r.

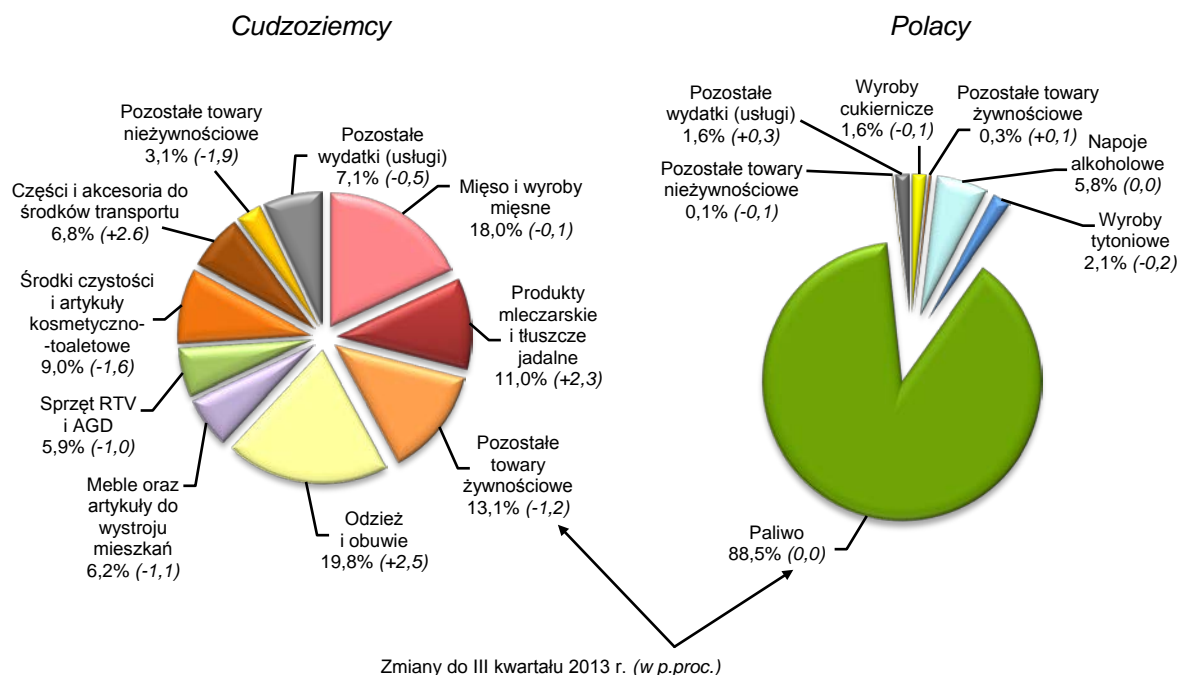

Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską w ramach MRG w IV kwartale 2013 r. ukształtowała się na poziomie 94,0 mln zł, co stanowiło 49,8% wydatków cudzoziemców przekraczających ten odcinek granicy. Wydatki te były wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim o 42,8%. Wartość wydatków poniesionych za granicą przez

⁵ Dane szacunkowe GUS.

Polaków przekraczających badaną granicę w ramach MRG wyniosła 73,2 mln zł, co stanowiło 74,7% wydatków Polaków przekraczających ten odcinek granicy. Wydatki te były wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim o 40,0%.

Wykres 12. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz za granicą przez Polaków przekraczających granicę polsko-rosyjską w ramach małego ruchu granicznego w IV kwartale 2013 r.

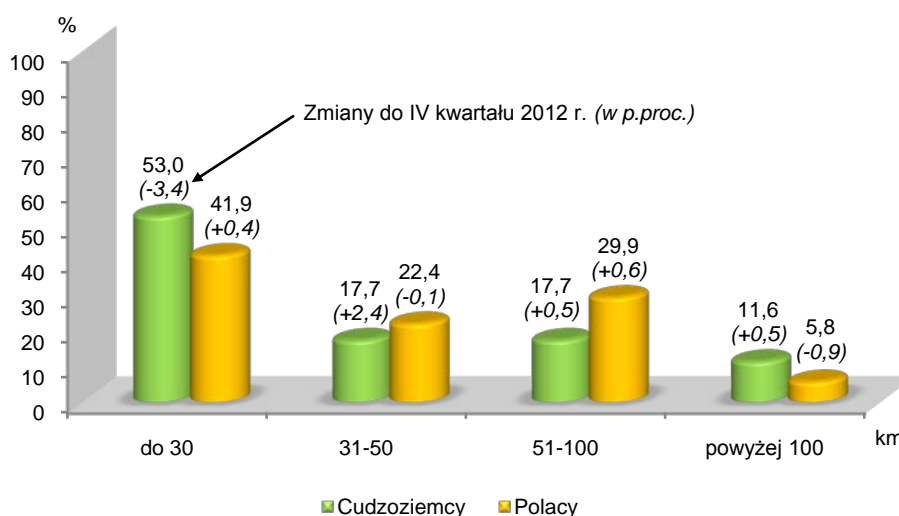

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez jednego cudzoziemca przekraczającego granicę polsko-rosyjską w ramach MRG w IV kwartale 2013 r. wyniosły 398 zł i były wyższe o 13,3% w porównaniu z kwartałem poprzednim. Natomiast średnie wydatki poniesione za granicą przez jednego Polaka przekraczającego ten odcinek granicy w ramach MRG wyniosły 258 zł i były o 3,8% wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim.

Delimitacja obszaru oddziaływania granicy

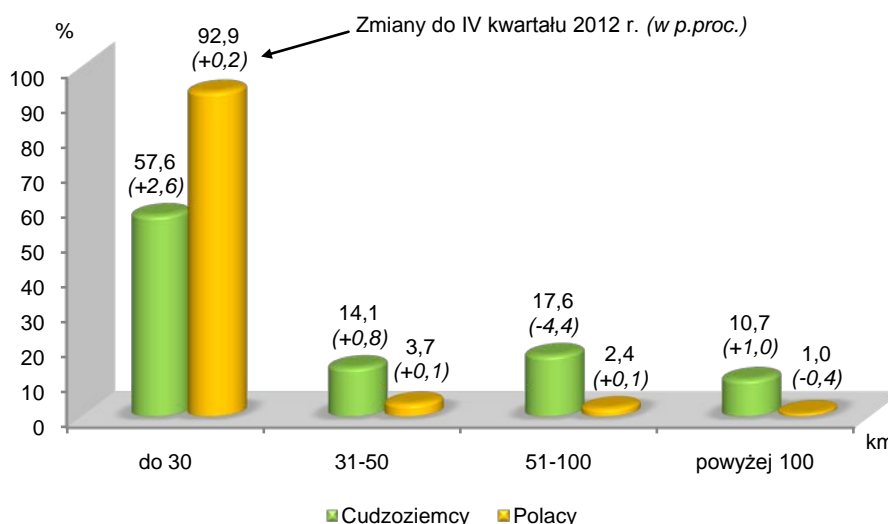
Badanie przeprowadzone w IV kwartale 2013 r. pokazuje, że przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy UE cudzoziemcy, podobnie jak i Polacy, byli najczęściej mieszkańcami miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy – 70,7% cudzoziemców i 64,3% Polaków, przy czym 53,0% cudzoziemców i 41,9% Polaków mieszkało w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zamieszkiwało 11,5% cudzoziemców i 5,8% Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski.

Wykres 13. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania w IV kwartale 2013 r.

Przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej cudzoziemcy oraz Polacy najchętniej dokonywali zakupów w odległości do 50 km od granicy – 71,7% cudzoziemców i aż 96,6% Polaków, przy czym 57,6% cudzoziemców i 92,9% Polaków dokonywało zakupów w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zakupów dokonywało 10,7% cudzoziemców i 1,0% Polaków.

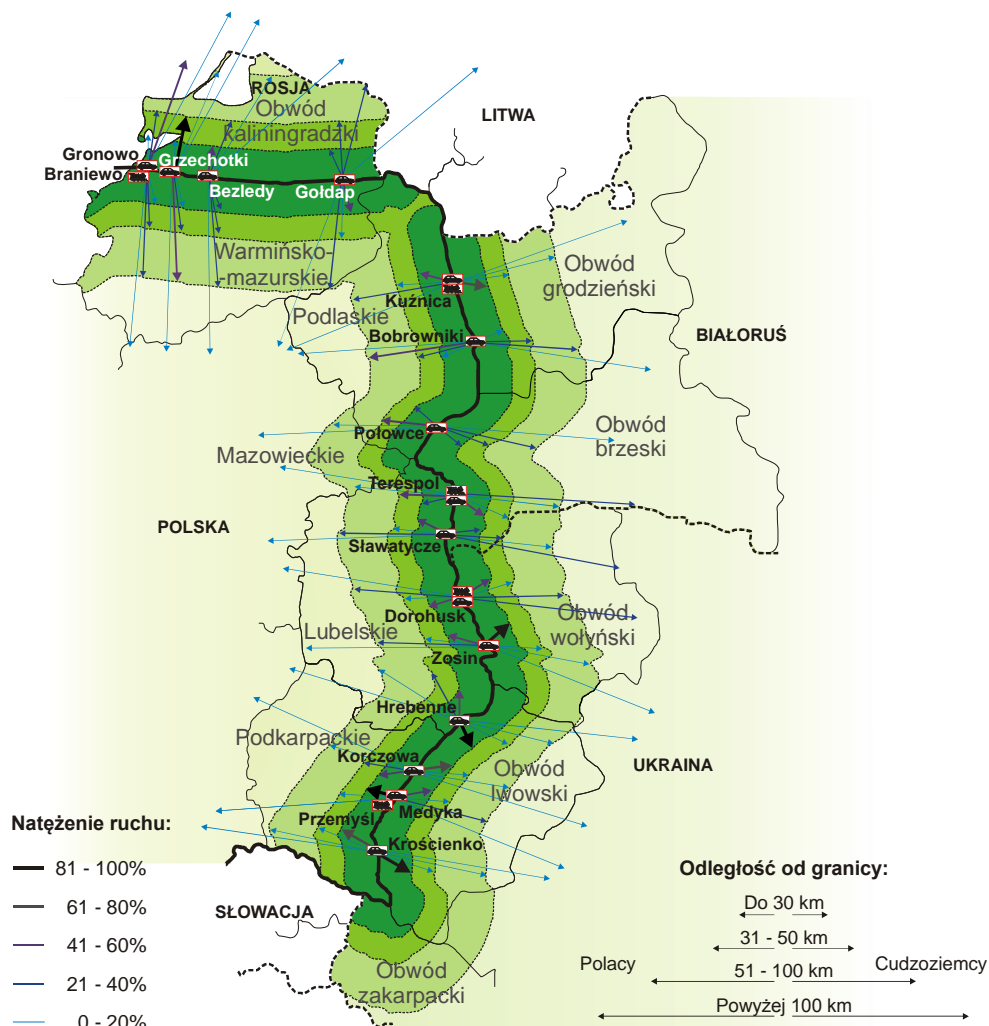
Wykres 14. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów w IV kwartale 2013 r.

Delimitację obszarów oddziaływania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej dokonaną na podstawie wyników badania, przy uwzględnieniu odległości od granicy miejsca

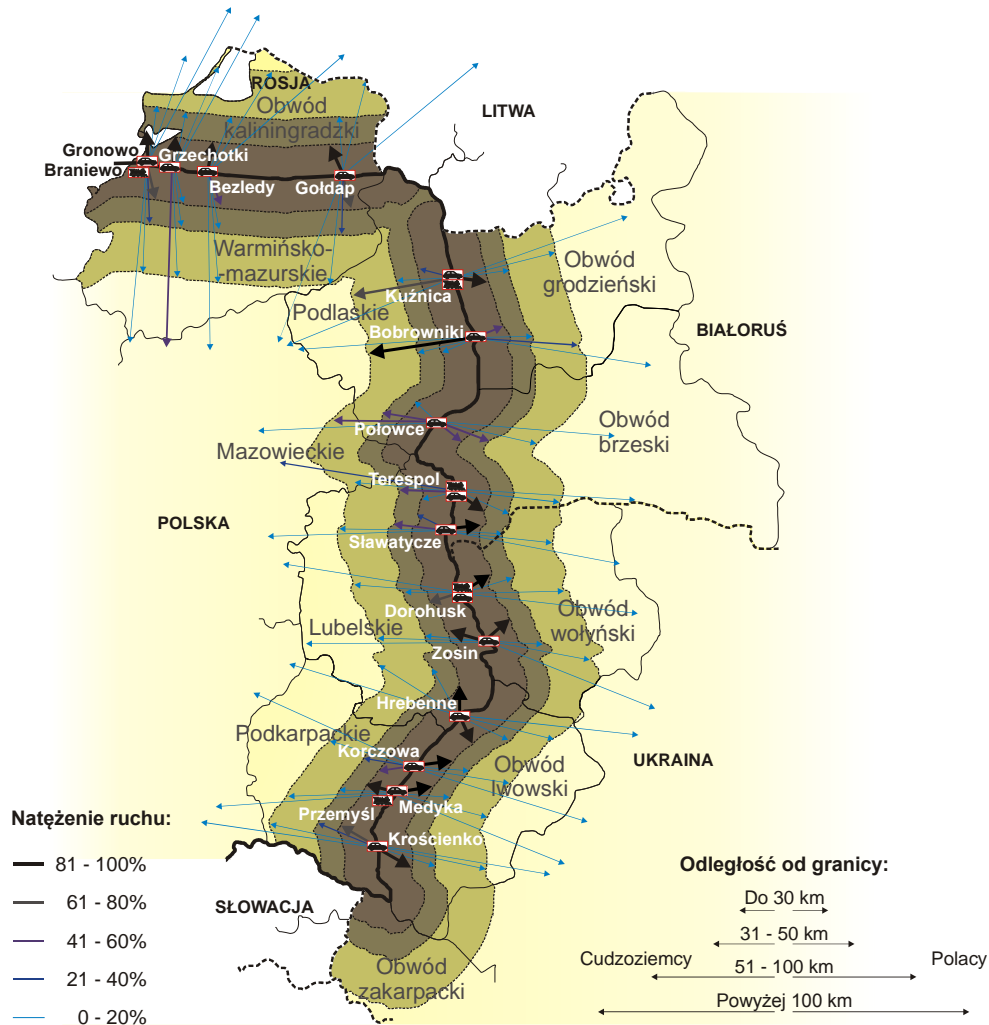
zamieszkania oraz miejsca dokonania zakupów osób przekraczających tę granicę, przedstawiono na mapach 1 i 2.

Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r.

Zdecydowana większość cudzoziemców i Polaków objętych badaniem mieszkała w pasie do 50 km od granicy: w przypadku granicy z Ukrainą – 73,1% cudzoziemców oraz 77,6% Polaków, z Białorusią – odpowiednio 62,7% i 72,4%, a z Rosją – 75,7% cudzoziemców i 53,3% Polaków. Wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską, mieszkańcy strefy do 30 km od granicy stanowili 62,5%, polsko-białoruską – odpowiednio 48,7% i polsko-rosyjską – 21,2%. W pasie do 30 km od granicy mieszkało 62,3% Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską, 43,0% przekraczających granicę polsko-białoruską i 28,0% przekraczających granicę polsko-rosyjską.

Mapa 2. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 r.

Najwięcej cudzoziemców objętych badaniem dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 87,8% przekraczających ten odcinek granicy, następnie od granicy z Rosją – 60,4% i z Białorusią – 41,6%. Z kolei przytłaczająca większość Polaków dokonywała zakupów w pasie do 50 km zarówno w przypadku granicy z Rosją – 99,1%, Ukrainą – 94,4% jak i Białorusią – 92,5%. Na granicy polsko-ukraińskiej odnotowano duży udział cudzoziemców dokonujących zakupów w pasie do 30 km – 78,8%. W przypadku granicy polsko-rosyjskiej odsetek ten wyniósł 44,0%, a polsko-białoruskiej – 17,2%. Na granicy z Rosją, gdzie występował znaczny odsetek obcokrajowców podróżujących w celach turystycznych i tranzytem, odnotowano największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w odległości powyżej 100 km – 26,6% (podczas gdy w przypadku granicy z Białorusią wskaźnik ten wyniósł 11,6%, a z Ukrainą – 6,6%).

Należy podkreślić, że 66,5% wydatków cudzoziemców w Polsce i 96,8% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, przy czym 50,1% wydatków cudzoziemców i 93,1% wydatków Polaków poniesiono w pasie do 30 km.

Podsumowanie

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski pozwalają na stwierdzenie, że zjawiska związane z ruchem granicznym mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych. Największa intensywność tych zjawisk występuje na obszarach położonych w pasie do 50 km wzdłuż granicy, o czym świadczy między innymi wysoki odsetek osób przekraczających granicę, które ponosiły wydatki w tym pasie, jak również fakt, że mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych na tym obszarze stanowili zdecydowaną większość wśród przekraczających granicę.

Największe natężenie ruchu granicznego występuje na granicy polsko-ukraińskiej, gdzie liczba przekraczających w 2013 r. była 2,7 razy większa niż na granicy polsko-rosyjskiej oraz ok. 2 razy większa niż na granicy polsko-białoruskiej. Wśród cudzoziemców największy ruch odnotowano na granicy polsko-ukraińskiej, a wśród Polaków na granicy z Rosją. Podobne relacje występowały w IV kwartale 2013 r.

Wartość wydatków cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą jest znacząca w porównaniu z obrotami handlu zagranicznego Polski. Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Ukrainę, w 2013 r. wyniosły 4,4 mld zł, natomiast wydatki Polaków powracających z Ukrainy – 224,7 mln zł. Dane o wymianie towarowej prezentowane przez statystykę handlu zagranicznego dla Polski pokazują, że eksport towarów na Ukrainę w tym okresie wyniósł 18,0 mld zł, natomiast import z Ukrainy – jako kraju wysyłki – wyniósł 7,0 mld zł.⁶

Znacząca jest również wartość wydatków poniesionych przez Białorusinów w Polsce. W 2013 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Białoruś, wyniosły 2,4 mld zł, a wydatki Polaków na Białorusi – 76,3 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski na Białoruś wyniósł 7,7 mld zł, a import z Białorusi (jako kraju wysyłki) 2,5 mld zł.⁷

Wydatki na zakup towarów w 2013 r. poniesione w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję wyniosły 855,7 mln zł, natomiast wydatki Polaków deklarujących jako kraj pobytu Rosję – 370,2 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski do Rosji wyniósł 34,1 mld zł, natomiast import z Rosji – jako kraju wysyłki – wyniósł 78,5 mld zł.⁸ Wydatki na zakup towarów poniesione przez Rosjan w Polsce są zdecydowanie niższe w porównaniu z wydatkami poniesionymi na zakup towarów przez Białorusinów i Ukraińców w Polsce. Z kolei eksport z Polski do Rosji jest o wiele wyższy niż w przypadku Ukrainy i Białorusi. W związku z tym wydatki poniesione na zakup towarów w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję są niewielkie w porównaniu z eksportem z Polski do Rosji.

Wydatki poniesione w 2013 r. przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w porównaniu z wartością sprzedaży na eksport oraz wartością zakupów z importu podmiotów z województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego są zróżnicowane. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły ok. 42% w porównaniu

---

^{6,7,8} Dane wstępne.

z wartością sprzedaży na eksport podmiotów z województwa lubelskiego. Analogiczna relacja dla województwa podlaskiego wyniosła ok. 22%, podkarpackiego – ok. 13%, a warmińsko-mazurskiego – ok. 5%.⁹ Wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły ok. 3% w porównaniu z wartością zakupów z importu podmiotów z województwa lubelskiego. Analogiczna relacja dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła ok. 6%, a dla podkarpackiego i podlaskiego – ok. 1%.¹⁰

Warto też dodać, że wartość zakupów towarów dokonanych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w 2013 r. w cenach bieżących stanowiła 11,5% w porównaniu z wartością sprzedaży detalicznej¹¹ województw położonych przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski wskazują, że zdecydowana większość osób wyjeżdża za granicę i powraca w ciągu jednego dnia, głównie w celu dokonania zakupów. W strukturze wydatków przeważają środki przeznaczone na zakup towarów, a niewielką część stanowią wydatki na usługi. Na poszczególnych odcinkach omawianej granicy można zauważyć zróżnicowanie badanych zjawisk. Ważnym elementem ułatwiającym przekraczanie granicy jest wprowadzenie małego ruchu granicznego, co znacząco wpłynęło na ożywienie w pasie przygranicznym.

UWAGI METODYCZNE

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski prowadzone jest przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Białymstoku, Lublinie i Olsztynie. Realizowane jest przy wsparciu Straży Granicznej i Służby Celnej oraz władz regionalnych.

Tematem badania jest wysokość i struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, m.in. na towary żywnościowe i nieżywnościowe, noclegi i inne usługi. Badanie dotyczy obrotu nierejestrowanego na zgłoszeniach celnych. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka i wizy zakupowej. Badany jest także mały ruch graniczny.

Badaniem są objęci cudzoziemcy wyjeżdżający z Polski (mieszkający na stałe za granicą) i Polacy (mieszkający na stałe w Polsce) powracający do kraju samochodami osobowymi, autokarami, motocyklami, pieszo oraz koleją. Badane są wylosowane osoby przekraczające granicę.

⁹ Na podstawie sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe F-01/I-01 (metoda przedsiębiorstw) wartość sprzedaży na eksport towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w I półroczu 2013 r. wyniosła 4,3 mld zł, z województwa podlaskiego – 3,6 mld zł, podkarpackiego – 9,4 mld zł, a z warmińsko-mazurskiego – 5,3 mld zł.

¹⁰ Ibidem. Wartość zakupów z importu towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w I półroczu 2013 r. wyniosła 2,5 mld zł, z warmińsko-mazurskiego – 3,1 mld zł, z województwa podkarpackiego – 6,5 mld zł, a z podlaskiego – 2,6 mld zł.

¹¹ W 2012 r.

Ankieta wypełniana jest dla pojedynczej osoby lub grupy osób (np. rodziny) podróżującej razem i razem ponoszącej wydatki. Ankieta zawiera 8 pytań (w przypadku cudzoziemców dodane są pytania o Kartę Polaka i wizę zakupową), jest anonimowa i prosta w wypełnieniu. Formularze dla cudzoziemców przygotowane są w odpowiednich wersjach językowych. Informacje są pozyskiwane w formie wywiadu lub samodzielnego wypełnienia ankiety przez respondenta. Badanie przeprowadzają profesjonalni ankieterzy statystyki publicznej.

Badaniem objęte są przejścia graniczne z ruchem osobowym zlokalizowane na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski. Ankietyzacja prowadzona jest w wylosowane dni tygodnia w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz.

Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców. Wartość wydatków podawanych przez respondentów w walutach obcych jest przeliczana na złotówki według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu, w którym przeprowadzono badanie.

Podstawę szacowania wyników stanowią dane z ankiet oraz informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o ruchu granicznym. Badanie prowadzone jest na próbie około 1%. W 2013 r. zebrano łącznie 63,0 tys. ankiet, w tym 15,9 tys. w IV kwartale. Liczba osób objętych badaniem obrotu towarów i usług w ruchu granicznym w 2013 r. wyniosła 115,2 tys., w tym 29,3 tys. w IV kwartale.

Dane o ruchu granicznym dotyczą liczby przekroczeń granicy zarejestrowanych przez Straż Graniczną, a nie osób, które tę granicę przekraczają (osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy granicę tę przekracza).

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.

Od roku 2014 „Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski” oraz badania „Turystyka zagraniczna” i „Aktywność turystyczna Polaków” zostają zastąpione przez zintegrowane badania w zakresie podróży: „Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej” oraz „Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach”. W związku z tym, począwszy od I kwartału 2014 r., niniejsza informacja sygnałna zostanie zastąpiona przez opracowanie pt. „Ruch graniczny oraz wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą”, które będzie się ukazywać ok. 85 dnia po kwartale.

Opracował:
Ośrodek Badań Obszarów Transgranicznych i Statystyki Euroregionalnej
Urząd Statystyczny w Rzeszowie
Tel. 17 853 52 10